

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

кафедра іноземних мов №2

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність – 293 «Міжнародне право»

Освітня програма/спеціалізація – «Міжнародне право»

Статус дисципліни – обов’язкова

Рік набору – 2018

Силабус навчальної дисципліни «Українська мов як іноземна» для іноземних студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 293 «Міжнародне право» спеціалізації «Міжнародне право» міжнародно-правового факультету. – Харків: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2021. – 25 с.

Розробник:

Місеньова Вікторія Вікторівна, доцентка кафедри іноземних мов № 2,
кандидатка філологічних наук, доцентка

Затверджено на засіданні кафедри іноземних мов № 2

(протокол № 8 від 01.09.2021 р.)

Завідувач кафедри _____ Липко Ірина Петрівна

Зміст

1. Вступ	Error! Bookmark not defined.
2. Анотація програми та основні модулі навчальної дисципліни	10
3. Вимоги викладача	13
4. Контрольні заходи результатів навчання	13
5. Самостійна робота, показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень студентів	20
6. Інформаційне забезпечення самостійної роботи студентів	21

1. Вступ

1. Цілі та завдання навчальної дисципліни.

Мета навчальної дисципліни «Українська мова як іноземна» – формування та розвиток комунікативної компетентності іноземних студентів, що складається з лінгвістичної компетенції (мовленнєвих умінь і мовних знань), соціокультурної та навчально-професійної компетенції. Оволодіння вміннями і навичками мовленнєвої діяльності досягається за допомогою комплексного підходу до підготовки спеціалістів для зарубіжних країн, який об'єднує в собі взаємодію комунікативних, освітніх і виховних цілей. Основою формування комунікативної компетентності є освоєння іноземними слухачами системи української мови.

Для досягнення цієї мети необхідно вирішення наступних завдань навчальної дисципліни:

- вивчення комунікативних потреб різних категорій іноземців;
- засвоєння іноземцями необхідних мовних і мовленнєвих знань у всіх видах мовленнєвої діяльності (читання, аудіювання, усне мовлення, письмове мовлення);
- удосконалення вмінь і навичок доцільно користуватися засобами мови в комунікативно значущих ситуаціях спілкування;
- оволодіння іноземними студентами різними формами комунікації, необхідних для виконання соціально-побутових та професійних завдань, передбачених першим освітнім рівнем бакалавра (галузь знань «Міжнародні відносини» спеціальність «Міжнародне право»);
- оволодіння іноземними студентами вміннями в рецептивних та продуктивних видах мовленнєвої діяльності у соціокультурній сфері спілкування;
- формування вмінь і навичок самостійної навчальної діяльності, вмінь навчатися вчитися, вдосконалювати когнітивно-операційний компонент мовленнєвої діяльності як засіб усебічного розвитку особистості.

2. Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми.

Навчальна дисципліна «Українська мова як іноземна» належить до циклу навчальних дисциплін загальної підготовки іноземних слухачів нефілологічного профілю навчання. Необхідність викладання дисципліни обумовлена сучасними вимогами, що висуваються до рівня професійної підготовки іноземних студентів-юристів.

При вивченні дисципліни «Українська мова як іноземна» використовуються знання з наступних дисциплін:

Пререквізити: «Іноземна мова (перша)», «Країнознавство», «Науковий стиль мовлення».

Кореквізити: «Вступ до правових систем країн Центральної Азії», «Історія держави та права зарубіжних країн», «Основи геополітики», «Дипломатичний протокол та етикет», «Правничі системи сучасності», «Іноземна мова (друга)».

Постреквізити: «Іноземна правнича мова (права людини)», «Іноземна правнича мова (міжнародне публічне право)»; «Іноземна правнича мова (право ЄС)», «Право розв'язання міжнародних спорів», «Універсальні та регіональні системи захисту прав людини», «Право ЄС», «Конституційне право», «Міжнародне приватне право» та ін.

3. Опис навчальної дисципліни:

- кількість кредитів ЕКТС – 14;
- загальна кількість годин – 420 год. (ПЗ – 260; СР – 160);
- термін викладання – 1 рік (VII – VIII семестри).

4. Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти та результатів навчання

Предметні компетентності здобувача вищої освіти, сформованих в результаті освоєння навчальної дисципліни:

ПК–1. Знання лексичного матеріалу загальноповсякденного та загальнонаукового характеру.

ПК–2. Знання базового граматичного матеріалу (основні правила морфології та синтаксису) для правильного розуміння та продукування власного іншомовного тексту.

ПК–3. Знання граматичних структур, типових для усної й письмової професійно-орієнтованої комунікації.

ПК–4. Здатність до усвідомлення і контролювання організації змісту на лексичному рівні.

ПК–5. Здатність до усвідомлювання і контролювання організації змісту на граматичному рівні.

ПК–6. Здатність до усвідомлювання і контролювання організації змісту з точки зору прагматичної семантики.

ПК–7. Уміння перцепції та продукції звукових одиниць мови та способів їх реалізації у певному контексті.

ПК–8. Знання фонетичних ознак розрізнення фонем, фонетичного складу слів, фонетики речення, фонетичної редукції.

ПК–9. Уміння перцепції та продукції символів для складання письмових текстів.

ПК–10. Уміння читати вголос підготовлений текст.

ПК–11. Уміння використовувати в усному мовленні слова, що вперше зустрічались у письмовій формі.

ПК–12. Знання соціального аспекту використання мови.

ПК–13. Знання лінгвістичних маркерів соціальних стосунків.

ПК–14. Знання правил ввічливості.

ПК–15. Уміння розрізняти та ідентифікувати діалекти та акценти.

ПК–16. Знання розмовних формул для забезпечення логічної побудови та зв'язності висловлювання.

ПК–17. Знання розмовних формул для висвітлення ситуації, акцентування уваги, аргументації та згоди/незгоди.

ПК–18. Знання розмовних формул для висловлювання пропозицій, оцінки та порівняння.

ПК–19. Уміння програмувати мовлення.

ПК–20. Уміння користуватись мікрофункціями: надання і запит інформації, виявлення ставлення співбесідника, вираження модальності, спонукання до певної дії, структурування висловлення і відновлення спілкування.

ПК–21. Уміння користуватись макрофункціями: опис, розповідь, коментар, пояснення, інструкція, переконання.

ПК–22. Уміння швидко і структурно точно висловлюватися.

ПК–23. Уміння систематизувати, верифікувати, ранжувати, класифікувати іншомовний матеріал.

ПК–24. Здатність до здійснювання усного та письмового перекладу текстів.

ПК–25. Уміння реферування, анотування іншомовного матеріалу.

ПК–26. Уміння використовувати у спілкуванні та в процесі пізнання іншомовні соціокультурні і соціолінгвістичні реалії.

ПК–27. Уміння ефективно готувати публічні виступи, презентації, проекти з низки галузевих питань, застосовуючи відповідні засоби вербальної комунікації та адекватні форми ведення дискусії.

ПК–28. Навички складання приватних та ділових листів.

ПК–29. Здатність до використання відповідних реквізитів та формул письмового звернення.

ПК–30. Уміння забезпечити здатність до міжкультурного діалогу.

В результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати наступні результати навчання:

РНС НД–1. Демонструвати достатній діапазон лексичного матеріалу загальнонавчального та загальнонаукового характеру.

РНС НД–2. Аргументувати власну точку зору без помітних утруднень при пошуках слів з використанням синтаксичних форм середнього рівня складності.

РНС НД–3. Володіти лексикою на суспільно-політичні теми.

РНС НД–4. Демонструвати спроможність варіювати формулювання задля уникнення частих повторів.

РНС НД–5. Опанувати граматичні структури для здійснення усної й письмової професійно-орієнтованої комунікації.

РНС НД–6. Розпізнавати граматичні явища та співвідносити їх форму із значенням при читанні та трансформації тексту.

РНС НД–7. Демонструвати знання правил вимови звуків, читання буквосполучень, написання знаків транскрипції, особливостей системи голосних і приголосних, фонем, артикуляцію голосних, приголосних, правила наголосу у мові навчання.

РНС НД–8. Демонструвати знання морфологічної та синтаксичної структури мови.

РНС НД–9. Демонструвати здатність визначення зв'язку слова із загальним контекстом і встановлювати внутрішньо лексичні зв'язки.

РНС НД–10. Усвідомлювати значення граматичних структур і процесів для розглядання логічних зв'язків у граматиці.

РНС НД–11. Демонструвати володіння чіткою вимовою та інтонацією, вживання фразового наголосу для вираження відтінків значення.

РНС НД–12. Продувати писемне мовлення з належним послідовним плануванням та розбивкою на абзаци з правильним використанням пунктуації.

РНС НД–13. Опанувати користування словником та демонструвати знання умовних позначень для репрезентації вимови.

РНС НД–14. Усвідомлювати правила застосування письмових позначок, зокрема, знаків пунктуації для паузації та інтонації.

РНС НД–15. Висловлювати свою думку відповідно до формального та неформального стилів мовлення залежно від ситуації та особистості співрозмовника.

РНС НД–16. Усвідомлювати інформацію під час групової дискусії/бесіди на загальні та суспільно-політичні теми.

РНС НД–17. Демонструвати уміння висловлюватися в соціальному контексті з урахуванням емоційного, алюзивного та жартівливого аспектів.

РНС НД–18. Складати логічні одиниці усного та письмового мовлення з точки зору теми, відомого/невідомого, причини/наслідку, якості, кількості, доречності та стилю.

РНС НД–19. Структурувати мовлення відповідно до тематичної організації, стилю та риторичної ефективності.

РНС НД–20. Приводити зміст і форму власного висловлювання у відповідність до ситуації та реципієнта, а також враховувати рівень формальності залежно від обставин з метою вирішення незвичайних, навіть складних ситуацій.

РНС НД–21. Демонструвати спроможність вступати в дискусію/бесіду з метою використання відповідних мовленнєвих засобів.

РНС НД–22. Демонструвати уміння розвивати опис або розповідь задля аргументації і захисту власних поглядів.

РНС НД–23. Усвідомлювати різноманітні засоби/слова зв'язку задля чіткого позначення видів зв'язку між думками.

РНС НД–24. Продукувати висловлювання з проблем соціокультурного та професійного спілкування.

РНС НД–25. Використовувати в усному та письмовому мовленні надання фактичної інформації, вираження ставлення до фактів, структурування мовлення.

РНС НД–26. Презентувати публічні виступи, проекти з метою застосування відповідних засобів вербальної комунікації.

РНС НД–27. Усвідомлювати схеми/програми соціальної взаємодії задля спілкування через інтерактивну комунікативну діяльність.

РНС НД–28. Продукувати мовленнєві відрізки у рівному темпі з метою впровадження систематичних інтеракцій з носіями мови.

РНС НД–29. Передавати детальну інформацію задля пояснювання головних положень ідеї або проблеми.

РНС НД–30. Застосовувати у спілкуванні та в процесі пізнання іншомовні соціокультурні та соціолінгвістичні реалії.

2. Анотація програми та основні модулі навчальної дисципліни

2.1. Анотація програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Фонетика та граматика української мови.

Тема 1. Фонетична система української мови.

1.1. Особливості вимови українських голосних і приголосних у порівнянні з російськими. 1.2. Уживання м'якого знаку й апострофа. 1.3. Засоби милозвучності. 1.4. Спрощення приголосних. Подвоєння і подовження приголосних. 1.5. Чергування голосних і приголосних в українській мові.

Розвиток усного мовлення: тема «Український етикет».

Тема 2. Іменник.

2.1. Граматичні категорії іменника (рід, число, відмінки). 2.2. Особливості відмінково-прийменникової системи української мови. 2.3. Відмінювання іменників.

Розвиток усного мовлення: тема «Навчання в університеті. Мій факультет, моя група».

Тема 3. Прикметник.

3.1. Особливості відмінювання прикметників в українській мові. 3.2. Творення ступенів порівняння прикметників.

Розвиток усного мовлення: тема «Моя сім'я, родинні стосунки, сімейні свята».

Модуль 2. Граматична система української мови (частина II).

Тема 4. Займенник.

4.1. Розряди займенників. 4.2. Відмінювання особових займенників та зворотного займенника *себе*. 4.3. Відмінювання присвійних займенників. 4.4. Відмінювання означальних, вказівних та питальних займенників. 4.5. Особливості відмінювання заперечних та неозначених займенників.

Розвиток усного мовлення: тема «Зовнішній вигляд. Характер людини».

Тема 5. Числівник.

5.1. Особливості відмінювання порядкових числівників. 5.2. Відмінювання кількісних числівників. 5.3. Узгодження числівників з іменниками і прикметниками.

Розвиток усного мовлення: тема «Мій робочий/вихідний день».

Тема 6. Дієслово.

6.1. Дієвідмінювання дієслів теперішнього часу. 6.2. Минулий час дієслів. 6.3. Творення форм майбутнього часу дієслів. 6.4. Чергування у відмінюванні дієслів. 6.5. Творення форм наказового способу дієслів.

Розвиток усного мовлення: тема «Вільний час, захоплення, відпочинок».

Модуль 3. Граматична система української мови (частина III).

Тема 7. Дієприкметник та дієприслівник.

7.1. Особливості творення та вживання дієприкметників в українській мові. 7.2. Предикативні форми на *-но*, *-то*. 7.3. Творення та вживання дієприслівників недоконаного виду. 7.4. Творення та вживання дієприслівників доконаного виду.

Розвиток усного мовлення: тема «Спорт у моєму житті».

Тема 8. Сполучник.

8.1. Значення та вживання сполучників сурядності. 8.2. Значення та вживання сполучників підрядності.

Розвиток усного мовлення: тема «Майбутня професія».

Модуль 4. Ділова українська мова.

Тема 9. Офіційно-діловий стиль мовлення.

9.1. Офіційно-діловий стиль та його підстили. 9.2. Документ. Загальні вимоги до складання й оформлення документів. 9.3. Класифікація документів.

Розвиток усного мовлення: тема «Країна походження, рідне місто/село».

Тема 10. Документація з кадрово-контракткових питань.

10.1. Заява. 10.2. Автобіографія як службовий документ. 10.3. Резюме.

Розвиток усного мовлення: тема «Україна. Місто Київ».

Тема 11. Особисті офіційні документи.

11.1. Доручення. 11.2. Розписка.

Розвиток усного мовлення: тема «Місто Харків».

Тема 12. Довідково-інформаційні документи.

12.1. Пояснювальна записка. 12.2. Довідка.

Розвиток усного мовлення: тема «Подорожі у моєму житті».

2.2. Основні модулі навчальної дисципліни

Модуль №.	Денна форма навчання			
	Разом	Аудиторні заняття (кількість годин)		
		Лекційні	Практичні	Самостійні
Модуль 1. Фонетична та граматична системи української мови.				
Тема 1. Фонетична системи української мови.	34		20	14
Тема 2. Іменник.	36		24	12
Тема 3. Прикметник.	36		24	12
Разом	106		68	38
Модуль 2. Граматична система української мови (частина II).				
Тема 4. Займенник.	34		20	14
Тема 5. Числівник.	34		20	14
Тема 6. Дієслово.	38		24	14
Разом	106		64	42
Модуль 3. Граматична система української мови (частина III).				
Тема 7. Дієприкметник та дієприслівник.	32		20	12
Тема 8. Сполучник.	32		20	12
Разом	64		40	24
Модуль 4. Ділова українська мова.				
Тема 9. Офіційно-діловий стиль мовлення.	38		24	14
Тема 10. Документація з кадрово-контракткових питань.	36		22	14
Тема 11. Особисті офіційні документи.	36		22	14
Тема 12. Довідково-інформаційні документи.	34		20	14
Разом	144		88	56
Разом / ECTS	420/14		260	160

3. Вимоги викладача

Вимоги викладача стосовно іноземних студентів, які вивчають дисципліну «Українська мова як іноземна»: відвідування практичних і консультаційних занять, активність роботи на заняттях, своєчасність виконання завдань, індивідуальний, творчий підхід до виконання самостійної роботи, якість підготовки практичних та самостійних завдань, дотримання норм академічної поведінки та етики, комунікативної толерантності в умовах полікультурного середовища вищого навчального закладу.

4. Контрольні заходи результатів навчання

Контроль знань в рамках навчальної дисципліни здійснюється з урахуванням бально-рейтингової системи.

4.1. Розподіл балів між формами організації навчального процесу і видами контрольних заходів

Поточний контроль				Самостійна робота студентів	Підсумковий контроль іспит	Підсумко ва оцінка знань
Практичні заняття						
Модуль № 1	Модуль № 2	Модуль № 3	Модуль № 4			
мах 8	мах 8	мах 8	мах 8	мах 8	мах 60	мах 100

4.2. Критерії оцінювання з дисципліни «Українська мова як іноземна»

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті (за модуль)	Мах 8	Студент виконав і належним чином оформив усі завдання. Усні та письмові відповіді є зв'язними і логічно побудованими, свідчать про володіння матеріалом, демонструють вживання різноманітних граматичних конструкцій, не містять помилок. Студент правильно виконав 90-100% завдань контрольної роботи, спрямовані на перевірку знань лексики й граматики.
	6	Студент виконав і належним чином оформив усі завдання. Усні та письмові відповіді є зв'язними і логічно побудованими, свідчать про володіння матеріалом, демонструють вживання різноманітних граматичних конструкцій, але містять невелику кількість помилок, які суттєво не впливають на розуміння сказаного або

		прочитаного. Студент правильно виконав 75-89% завдань контрольної роботи, спрямовані на перевірку знань лексики й граматики.
	4	Студент виконав і належним чином оформив усі завдання. Усний і письмовий відповіді є недостатньо зв'язними і логічно побудованими, свідчать про обмежене володіння матеріалом твору, демонструють вживання обмеженого набору граматичних конструкцій, містять значну кількість помилок, які суттєво не впливають на розуміння сказаного або прочитаного. Студент правильно виконав 60-74% завдань контрольної роботи, спрямовані на перевірку знань лексики й граматики.
	2	Студент виконав і належним чином оформив лише деякі завдання, обсяг яких становить не менше 50-59% від загального обсягу. Усні та письмові відповіді є недостатньо зв'язними і логічно побудованими, свідчать про недостатнє володіння матеріалом, демонструють вживання обмеженого набору граматичних конструкцій, містять значну кількість помилок, деякі з котрих суттєво впливають на розуміння сказаного або прочитаного. Студент правильно виконав 50-59% завдань контрольної роботи, спрямовані на перевірку знань лексики й граматики.
	Min 0	Студент виконав менше 50% від загального обсягу завдань.
Оцінка самостійної роботи студента	Max 8	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння іншомовною термінологією, уміння демонструвати безпомилкове монологічне та діалогічне мовлення, уміння самостійно, критично й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні та практичні висновки.
	7	Розкрито основні положення теми, але є деякі неточності у викладанні матеріалу, наявність незначних граматичних, лексичних та фонетичних помилок, які не паплюжать основний зміст.
	6	Розкрито основні положення теми, але наявні певних лексичних, граматичних та фонетичних помилок, деякі питання висвітлено неповно. Студент добре володіє матеріалом, але відсутня творчість та самостійність у дослідженні.
	5	Поверхнєве володіння темою, наявність значних лексичних, граматичних та фонетичних помилок, які впливають на сприйняття і розуміння інформації.
	4	Поверхнєве володіння темою, наявність вагомих лексичних, граматичних та фонетичних помилок, які призводять до спотворення розуміння змісту інформації.
	Min 0	Студент не володіє інформацією за темою, демонструє низький рівень володіння мови та мовлення на лексичному, граматичному та фонетичному рівнях.
	Іспит	Max 60

		2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	50	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	45	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки та суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	40	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача
	35	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
	Min 0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

4.3. Шкала підсумкової оцінки знань студентів

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮАУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перекладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		1 – 34

4.4. Методи педагогічного контролю

Традиційні методи:

- *методи усного контролю*

На практичних заняттях використовується усний контроль рівня оволодіння іноземними студентами теоретичного матеріалу, який сприяє систематизації знань, опануванню логічного мислення, виробленню і розвитку навичок аргументувати, висловлювати свої думки грамотно, відстоювати

власну думку. До них належать *фронтальне, індивідуальне та комбіноване* опитування.

Фронтальне опитування – це система питань до всієї групи. Використовується у тих випадках, коли перевіряється виконання групового завдання.

Індивідуальне опитування – ґрунтовне ознайомлення із знаннями, уміннями і навичками одного студента. При індивідуальному опитуванні викладач концентрує свою увагу на студенті, який відповідає.

Комбіноване (уцільнене) опитування – поєднання фронтального опитування з індивідуальним: кілька студентів виконують індивідуальне завдання біля дошки чи на місцях, з рештою проводиться фронтальне опитування.

Експрес-опитування – спосіб опитування іноземних студентів на занятті, який дозволяє за короткий проміжок часу виявити рівень знань з теми та виконати роботу над помилками.

- *методи письмового контролю*

Методи письмового контролю спрямовані на аналіз документального матеріалу, визначення характеру допущених іноземними студентами помилок і способів їх подолання. Метою письмового контролю є з'ясування в письмовій формі ступеня оволодіння іноземними студентами знаннями, вміннями та навичками з дисципліни, визначення їх якості, усвідомленості, вміння застосувати знання на практиці. Найпоширенішими є такі методи письмового контролю: тестові завдання, контрольні роботи, есе у рамках запропонованих тем, експрес-диктанти.

Тестові завдання – система завдань для оцінювання знань студента за допомогою кількісних норм. Передбачають вибір однієї з кількох запропонованих відповідей. Тестова перевірка все більше набуває свого поширення. Сутність цього методу полягає у визначенні завдань (запитань) різних рівнів, на які або подані альтернативні відповіді або пропонується студентові доповнити відповідь, або ж її сформулювати.

Експрес-диктанти – мовні диктанти, що використовуються на комбінованих заняттях, а також на заняттях узагальнення та систематизації знань під час вивчення дисципліни іноземними студентами. При цьому на написання диктанту витрачається не більше 5-10 хвилин, він відразу перевіряється і виставляються оцінки, що корегуються протягом заняття.

Контрольні роботи – спосіб перевірки знань на різних рівнях навчання. Однією із форм контролю навчальних досягнень учнів є контрольні письмові роботи (поточні, періодичні, підсумкові). Поточні контрольні роботи проводяться в ході навчального процесу з метою отримання оперативної інформації про рівень засвоєння теоретичних знань і практичних навичок інофонів. Вони проводяться в основному за змістом логічно завершеної дидактичної теми (чи кількох уроків з теми) навчального матеріалу з метою своєчасної корекції навчально-виховного процесу та забезпечення успішного просування іноземних студентів до засвоєння подальших розділів чи тем навчального курсу.

Есе – публіцистичний твір, що пропонує роздум над якоюсь нетривіальною проблемою. се пропонує індивідуальну позицію автора. Виражає індивідуальні враження та міркування з конкретного приводу чи питання. Мета есе – розвиток навичок самостійного творчого мислення та письмовий виклад власних думок.

- *методи самоконтролю*

Метод проектів. За допомогою цього методу студенти вчаться самостійно шукати та відбирати необхідну інформацію, опрацьовувати її, робити свої власні висновки та представляти їх широкій аудиторії. Контроль такої самостійної роботи можна здійснити досить легко, адже на кожному етапі студенти звітують про проведену роботу, створюють своє власне портфоліо, а в кінцевому результаті захищають проект.

Комп'ютерні програми. Такі програми здатні стати для кожного студента вищого навчального закладу доступним засобом, що здійснює постійну оперативну допомогу і контроль. Варто зазначити, також, наявність

спеціальних програм для викладачів. Такі програми можуть стати незамінними у процесі перевірки та оцінки самостійної роботи студентів, оскільки вони суттєво економлять час викладача.

Оцінювання повинно бути відкритим і зрозумілим для студентів. Стимулювати самоконтролюючу діяльність студентів буде використання різних видів перевірочних завдань, тестів, взаємоперевірка, можливість самостійно виправити і осмислити власні помилки.

- *інноваційні методи*

ПОПС-формула – інтерактивний прийом контролю знань, спрямований на рефлексію іноземних слухачів. Створений професором права Дейвідом Маккойд-Мейсоном (*англ.* PRES-formula – Position-Reason-Explanation or Example-Summary). В результаті перекладу вийшла аббревіатура ПОПС. Цінність цього прийому полягає в тому, що він дозволяє студентам коротко і всебічно висловити власну позицію з вивченої теми. Студентам пропонується написати чотири пропозиції, що відображають наступні чотири моменти ПОПС-формули: П – позиція, О – обґрунтування (або пояснення), П – приклад, С – судження (або наслідок). Студентам пропонується початок речення. Перша з пропозицій (позиція) має починатися зі слів: «Я вважаю, що ...». Друга пропозиція (обґрунтування, пояснення своєї позиції) починається зі слів: «Тому що ...». Третя пропозиція (орієнтована на вміння довести правоту своєї позиції на практиці) починається зі слів: «Я можу це довести на прикладі ...». І, нарешті, четверте речення (судження, наслідок, висновки) починається зі слів: «Виходячи з цього, я роблю висновок про те, що ...». Таким чином, ми отримуємо лаконічну інформацію про ступінь «занурення» слухача в матеріал, про ступінь розуміння процесів, про його моральну оцінку тієї чи іншої події, явища, факту.

Брифінг. Перед початком опитування студентам пропонується сформулювати запитання по заданій темі, записати в зошити. Студент виходить до дошки. Решта виступають в ролі «журналістів» і задають підготовлені запитання своєму товаришеві.

Картка аналізу. Викладач роздає студентам невеликі картки, де вони повинні проставити певні бали за запропонованими критеріями. За підсумками відповіді і на основі своєї картки вони можуть запропонувати оцінку своєму товаришеві. За основу картки можуть бути взяті наявні критерії оцінок по дисципліні. Головне, щоб вона була лаконічною і конкретною, орієнтована на результат.

Мультимедійні завдання. Викладач прибирає звук в ролик, а слухачу пропонується виступити в ролі коментатора. Відео або анімаційний ролик повинен бути добре підібраний, точно відповідати тому запитанню, на яке студент повинен відповісти.

5. Самостійна робота, показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень іноземних студентів

Самостійна робота студентів складається з виконання наступних *самостійних завдань*:

- підготовки до практичних занять (опрацювання теоретичних засад прослуханого матеріалу, укладання плану-конспекту);
- складання питального та номінативного планів до текстів соціально-культурної чи науково-професійної сфери;
- вивчення обов'язкової й додаткової літератури;
- вивчення окремих питань, що передбачені для самостійного опрацювання;
- виконання домашніх завдань, а саме лексико-граматичних завдань;
- підготовки коротких повідомлень на різну тематику (за планом тексту);
- прослуховування мікротекстів та їх переклад з української мови на рідну;
- підготовки до контрольних робіт й інших форм поточного контролю знань.
- виконання тестових завдань;
- пошуку і огляду літератури й електронних джерел інформації з проблем курсу;
- підготовки тематичних презентацій за темою практичного заняття;
- анотування статей із певної теми;
- підготовки доповідей на науково-практичні студентські конференції і семінари.

Контроль якості виконання самостійної роботи і підрахунок балів проводиться наприкінці кожного модуля. Загальна оцінка з СРС виставляється при підведенні підсумків з кожного модулю.

6. Інформаційне забезпечення самостійної роботи студентів

Основна література

1. Валіт О.С., Колоколова А.О., Лагута Т.М. Українська мова для іноземних студентів: навчальний посібник. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. – 200 с.
2. Тростинська О.М. Українська мова для російськомовних іноземних студентів. – Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2011. – 126 с.

Додаткова література

3. Вінницька В.М., Головяшина Н.П., Плющ Н.П. Українська мова як іноземна: Початковий курс граматики для студентів-іноземців. – К.: Київськ. нац. ун-т імені Т. Шевченка, 2002. – 379 с.
4. Українська мова для іноземців: Збірник вправ / Н.С. Ніколаєва, В.І. Невоїт, В.О. Любчевська та ін. – Київ: Сокур, 2002. – 174 с.
5. Шацько Л.І. Культура української фахової мови / Л.І. Шацько, Л.В. Кравець. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 360 с.
6. Калашник В.С., Опришко А.Я., Свашенко А.А. Русско-украинский разговорник. – Київ: Вища школа, 1992.
7. Лисиченко Л.А., Маленко О.О. Українська мова. Практикум. – Харків: Основа, 2008.
8. Максименко В.Ф. Адміністрування та сучасне діловодство. – Харків: ХНУ, 2003.
9. Мова для всіх / В.В. Бондаренко, О.О. Резван, Н.С. Моргунова та ін. – Харків: ХНАДУ, 2010. – 210 с.
10. Шевелєва Л.А. Український правопис у таблицях. – Харків: Основа, 1998.
11. Жлуктенко Ю.А., Карпиловская Е.А., Ярмач В.И. Изучаем украинский язык. - Київ: Либідь, 1996.

12. Зайченко Н.Ф., Воробйова С.А. Практичний курс української мови для іноземців: усне мовлення. – К.: Знання України, 2007. – 324 с.
13. Лисиченко Л.А., Маленко О.О. Українська мова. Практикум. – Харків: Основа, 2008.
14. Ушакова Н.І., Петров І.В. Знайомтесь: Україна. – Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2012.
15. Ющук І.П. Украинский язык для начинающих. – Київ: Просвіта, 1992.
16. Зайченко Н.Ф. Практичний курс української мови для іноземців: усне мовлення / Зайченко Н.Ф., Воробйова С.А. – К. : Знання України, 2010. – 324 с.
17. Ющук І.П. Курс прискореного навчання української мови [Текст] – К.: МП «Борівітер», 1994.
18. Коржено В.Я. Українська мова для студентів-іноземців підготовчого відділення. Розмовно-фонетичний курс: навч. посібник / В.Я. Корженко, З.П. Корженко, Л.В. Горчинська. – Вінниця: ВНТУ, 2005. – 237 с.

Словники

1. Новітній українсько-російський словник: близько 60 тис. слів / За ред. д-ра філологічних наук, проф. Л.М. Пелепейченко. – Х.: Прапор, 2002. – 1085 с.
2. Волощак М. Неправильно – правильно: Довідник з українського слововживання: За матеріалами засобів масової інформації [Текст]. – Київ, 2000.
3. Українсько-англійський юридичний словник. – Київ, 2003.
4. Учебный словарь лингвистических терминов для иностранных студентов-филологов / И. Н. Кушнир, В. В. Мисенёва. – Х.: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2016. – 86 с.

Інтернет-ресурси

Сайти з посиланням на джерела для вивчення дисципліни «Українська мова як іноземна»:

- <http://petitepolyglot.com/%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D0%B8%D0%BD%D1%81>

– www.facebook.com/UFFORia/

– <https://loyer.com.ua/uk/sajti-dlya-vivchennya-ukrayinskoyi-movi-dlya-ukrayintsiv-ta-inozemtsiv/>

Сайти з посиланням на джерела із вивчення теорії української мови:

– <https://edera.gitbook.io/laifhaki-z-ukra-ns-ko-movi/>

– <http://ukrainskamova.com/>

Сайти з посиланням на джерела із вивчення лексики та фразеології української мови:

– <http://rid.ck.ua/>

– <https://r2u.org.ua/>

Сайти з посиланням на джерела з тестування на визначення рівня володіння українською мовою:

– <https://www.facebook.com/emovaua/>

– https://www.youtube.com/watch?v=MNBtjHsV94Q&list=PL9aDK_7u4r7c9u1lieLlO9kRAmq7lCDiP

Сайти з посиланням на джерела з граматики та пунктуації в українських текстах:

– <https://languagetool.org/uk/>

Сайти з посиланням на вивчення правопису української мови:

– <https://webpen.com.ua/>

– <http://www.mova.info/>

<http://ukrainskamova.com/>

Сайти з посиланням на джерела із вивчення словотвору української мови:

– <https://slovotvir.org.ua/>

Сайти із посиланням на словники з української мови:

– <http://abbrs.info/>

– <http://slovopedia.org.ua/>

– <https://languagetool.org/uk/>

Сайт із посиланням на безкоштовний он-лайн курс «Українська за 27 років»:

– <http://lviv1256.com/lists/na-prometheus-vidkryly-reiestratsiiu-na-bezkoshtovnyu-onlayn-kurs-ukrains-ka-za-27-urokiv/>

Юридичні сайти, портали та ресурси: 100+ корисних посилань для юристів:

– <https://loyer.com.ua/uk/yuridichni-sajti-portali-ta-resursi-100-korisnih-posilannya-dlya-yuristiv/>

Сайти з інтерактивними програмами для вивчення української мови:

– <https://newjustice.org.ua/uk/video/multifilm-dlya-ditej-na-pravovu-tematiku-kin-proti-hom-yaka/>

– <https://newjustice.org.ua/uk/video/multifilm-dlya-ditej-na-pravovu-tematiku-slono-proti-zhirafi/>

– <https://zkg.ua/blog/video-pravova-tematyka/>

– <https://newjustice.org.ua/uk/video/videorolik-putivnik-vikonavchogo-provazhennya/>

– <https://www.youtube.com/watch?v=1hMdWwgS7y4>

– <https://www.youtube.com/watch?v=Z42Q1CYLN9Y>

– <https://www.facebook.com/watch/?v=2021479064576900>

Пробний тест на визначення рівня володіння українською мовою:

<https://testderz.com/dm/>

https://mova.gov.ua/storage/app/sites/19/uploaded-files/zrazok-ispitovoi-roboti-1.pdf?fbclid=IwAR0DgEkzL_HtJVGvrAN7AVf_w7Oh1SGDMIS9JILBX2QvZiCK2E6vqaIRzyM

Сайти міжнародних юридичних компаній:

– www.justia.com/

– www.out-law.com/

– www.separation.ca/

– www.simmons-simmons.com

– www.slaughterandmay.com

– www.youtube.com/user/lawinfo/featured

Сайти професійних організацій юристів:

- www.barcouncil.org.uk
- www.ibanet.org
- www.lawsociety.org.uk

Інформаційно-консультативні правові сайти:

- www.findlaw.com/
- www.inbrief.co.uk/
- www.nolo.com/
- www.unlockthelaw.co.uk/